

INFORMARE PRIVIND STADIUL

Planului Teritorial pentru o Tranziție Justă aferent Județului Gorj

Fondul pentru o tranziție justă este un mecanism de finanțare al Comisiei Europene, menționat pentru prima dată în Anexa D la Raportul de țară din 2020 privind România, ca instrument financiar de sprijin menit să atenueze costurile socioeconomice ale tranziției. Pentru a face față provocărilor legate de tranziție, s-au identificat nevoile de investiții cu un rang ridicat de prioritate în anumite județe din România, Gorjul fiind unul dintre acestea.

Acțiunile-cheie ale Fondului pentru o tranziție justă vizează în special:

- investiții în regenerarea și decontaminarea siturilor, proiecte de restaurare a terenurilor și de reconversie;
- investiții în dezvoltarea de tehnologii și infrastructuri pentru o energie curată la prețuri accesibile, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, eficiența energetică și energia din surse regenerabile;
- investiții productive în IMM-uri, inclusiv în întreprinderi nou-înființate, care conduc la diversificare și reconversie economică;
- investiții în crearea de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri și servicii de consultanță;
- investiții în activități de cercetare și inovare și promovarea transferului de tehnologii avansate;
- perfecționarea și recalificarea lucrătorilor;
- asistență pentru căutarea unui loc de muncă acordată persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă;
- incluziunea activă a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă;
- asistență tehnică.

Astfel, analiza Comisiei în cadrul Semestrial European 2020 (Anexa D la Raportul de țară: Orientarea investițiilor pentru fondul de tranziție justă 2021-2027) a identificat 6 teritorii afectate în mod semnificativ de tranziția către o economie neutră din punct de vedere al emisiilor de gaze cu efect de seră. Aceste teritorii sunt: Hunedoara, **Gorj**, Galați, Mureș, Prahova și Dolj.

Conform Memorandumului cu tema „Programele operaționale/naționale și arhitectura de gestionare a fondurilor europene aferente politicii de coeziune 2021-2027”, aprobat în ședința Guvernului din data de 27 februarie 2020, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene este responsabil cu pregătirea documentelor programatice pentru perioada 2021-2027, îndeplinind și funcția de Autoritate de Management pentru Programul Operațional Tranziție Justă.

Prin Memorandumul privind „Măsurile necesare pentru operaționalizarea Fondului pentru tranziție justă”, aprobat în ședința Guvernului din 30 aprilie 2020, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene și-a asumat împreună cu alți parteneri instituționali, Planul de acțiune care conține măsuri, responsabilități și termene pentru operaționalizarea Fondului pentru o Tranziție Justă, precum și aprobarea Programului Operațional Tranziție Justă.

Fondul pentru o Tranziție Justă va reprezenta un instrument esențial pentru sprijinirea teritoriilor celor mai afectate de tranziția către neutralitatea climatică și evitarea adâncirii disparităților regionale. Fondul va fi implementat prin gestiune partajată, în strânsă cooperare cu autoritățile naționale, regionale și locale și cu părțile interesate. Acest lucru asigură asumarea planurilor de tranziție și oferă instrumentele și structurile necesare pentru un cadru de gestionare eficient. Distribuirea mijloacelor sale financiare va reflecta capacitatea statelor membre de a finanța investițiile necesare pentru a face față tranziției către neutralitatea climatică. Pentru a asigura eficacitatea Fondului pentru o tranziție justă, sprijinul acordat trebuie să fie concentrat. Prin urmare, teritoriile identificate corespund regiunilor de nivel NUTS 3 (județ) sau pot fi părți ale acestora.

De asemenea, potrivit art. 11 din Regulamentul (UE) 2021/1056 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de instituire a Fondului pentru o tranziție justă „*Statele membre*

întocmesc, împreună cu autoritățile locale și regionale competente ale teritoriilor vizate, unul sau mai multe planuri teritoriale pentru o tranziție justă care vizează unul sau mai multe teritorii afectate corespunzătoare regiunilor de nivel NUTS 3 sau părți ale acestora, în conformitate cu modelul prevăzut în anexa II. Aceste teritorii sunt teritoriile afectate în cea mai mare măsură pe baza impactului economic și social al tranziției, în special în ceea ce privește adaptarea preconizată a lucrătorilor sau pierderile preconizate de locuri de muncă în domeniul producției și al utilizării combustibililor fosili și necesitățile de transformare a proceselor de producție ale instalațiilor industriale cu cele mai mari emisii de gaze cu efect de seră”.

Planurile teritoriale pentru o tranziție justă conțin următoarele elemente:

- descrierea procesului de tranziție la nivel național către o economie neutră din punct de vedere climatic, care să includă un calendar al etapelor principale ale tranziției către țintele Uniunii privind energia și clima pentru 2030 și către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050, în concordanță cu cea mai recentă versiune a planului național integrat privind energia și clima;
- justificarea pentru identificarea teritoriilor ca fiind afectate în cea mai mare măsură de procesul de tranziție și care urmează să beneficieze de sprijin din partea FTJ;
- evaluarea provocărilor legate de tranziție cu care se confruntă teritoriile identificate ca fiind cele mai afectate, inclusiv a impactului social, economic și de mediu al tranziției către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050, identificând numărul potențial de locuri de muncă afectate și de locuri de muncă pierdute, riscurile de depopulare și nevoile și obiectivele de dezvoltare care trebuie atinse până în 2030 și legate de transformarea sau încetarea activităților cu emisii ridicate de gaze cu efect de seră în aceste teritorii;
- descrierea contribuției preconizate a sprijinului acordat de FTJ pentru a face față impactului social, demografic, economic, de sănătate și de mediu al tranziției către o economie a Uniunii neutră din punct de vedere climatic până în 2050, inclusiv a contribuției preconizate în ceea ce privește crearea de locuri de muncă și menținerea acestora;
- evaluarea coerenței lor cu alte strategii și planuri naționale, regionale sau teritoriale relevante;
- descrierea mecanismelor de guvernare care constau în acordurile de parteneriat, măsurile de monitorizare și evaluare planificate și organismele responsabile;
- descrierea tipului de operațiuni preconizate și a contribuției estimate a acestora la atenuarea impactului tranziției;
- în cazul în care urmează să se acorde sprijin pentru investițiile productive în alte întreprinderi decât IMM-urile, o listă orientativă a operațiunilor și întreprinderilor care urmează să fie sprijinite și o justificare a necesității acordării acestui sprijin printr-o analiză a lacunelor care să demonstreze că, în absența investiției, pierderile de locuri de muncă preconizate ar depăși numărul preconizat de locuri de muncă create;
- în cazul în care urmează să se acorde sprijin pentru investiții în vederea reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră generate de activitățile enumerate în anexa I la Directiva 2003/87/CE, o listă a operațiunilor care urmează să fie sprijinite și o justificare a faptului că acestea contribuie la tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic și conduc la o reducere substanțială a emisiilor de gaze cu efect de seră care se situează cu mult sub nivelurile de referință pertinente stabilite pentru alocarea cu titlu gratuit în temeiul Directivei 2003/87/CE și cu condiția ca aceste operațiuni să fie necesare pentru protejarea unui număr semnificativ de locuri de muncă;
- sinergiile și complementaritatea cu alte programe relevante ale Uniunii pentru a răspunde nevoilor identificate în materie de dezvoltare;
- sinergiile și complementaritatea cu sprijinul prevăzut din ceilalți piloni ai Mecanismului pentru o tranziție justă.

Elaborarea și punerea în aplicare a planurilor teritoriale pentru o tranziție justă se realizează cu implicarea partenerilor relevanți în conformitate cu articolul 8 din Regulamentul (UE) 2021/1060 și, după caz, a Băncii Europene de Investiții și a Fondului European de Investiții.

Planurile teritoriale pentru o tranziție justă sunt elaborate în concordanță cu strategiile teritoriale relevante menționate la articolul 29 din Regulamentul (UE) 2021/1060 și cu strategiile de specializare

inteligentă relevante, cu planurile naționale integrate privind energia și clima și cu Pilonul european al drepturilor sociale.

În acest sens, pentru a răspunde prevederilor prezentului Regulament, UAT-Județul Gorj și-a asumat rolul de cartonator al Grupului de Lucru constituit la nivelul Județului Gorj pentru elaborarea PTTJ, cu următoarea componență:

- Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE) - (coordonator național);
- Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia - (coordonator regional);
- Instituția Prefectului – Județul Gorj;
- UAT Municipiul Târgu-Jiu;
- UAT Municipiul Motru;
- UAT Rovinari;
- UAT Turceni;
- AJOFM Gorj;
- Agenția pentru Protecția Mediului Gorj;
- S. Complexul Energetic Oltenia S.A.;
- U.A.T.A. Motru;
- Universitatea „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu;
- Inspectoratul Școlar Județean Gorj;
- GAL Parâng;
- GAL Cheile Sohodorului;
- Federația Națională Mine Energie;
- Federația Univers;
- Federația Energetică;
- Federația Petrol-Energie;
- S.C. Parc Industrial Gorj S.A.;
- S.C. ARTEGO S.A.;
- S.C. Romcapital Invest SRL;
- RWEA-Asociația Română pentru Energie Eoliana;
- High Innovative Mind SRL;
- Asociația BANKWATCH;
- Greenpeace România.

Facem precizarea că, structura Grupului de Lucru constituit la nivelul județului Gorj este în concordanță cu prevederile Ghidului de elaborare a planurilor teritoriale pentru tranziție justă (PTTJ), iar componența nominală a acestuia a fost stabilită de comun acord cu Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene și Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Vest Oltenia.

Astfel, sub coordonarea MIPE, în trimestrul III al anului 2020, în cadrul Grupului de lucru, a început elaborarea Planului pentru o Tranziție Justă aferent Județului Gorj, fiind organizate o serie de întâlniri ale membrilor Grupului de lucru și au fost strânse informații necesare pentru realizarea PTTJ.

Pe parcursul perioadei de elaborare a Planului de Tranziție Justă au fost organizate o serie de întâlniri atât fizice, cât și on-line cu membrii Grupului de lucru, cu reprezentanți ai Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene, ai Frankfurt School of Finance & Management (consultantul angajat de către Comisia Europeană, prin DG Reforme pentru a asigura suport ministerului de resort responsabil cu elaborarea Programului Operațional Tranziție Justă și a celor 6 planuri teritoriale pentru o tranziție), ai Băncii Mondiale și Jaspers - European Investment Bank.

De asemenea, pentru a putea elabora un plan concret și coerent, bazat de pe nevoile județului, Consiliul Județean Gorj a inițiat un sondaj de opinie, prin elaborarea unui chestionar, ce a avut ca scop identificarea de idei de proiecte, pe care populația/antreprenorii doresc să le dezvolte în Gorj, din sumele alocate României prin Fondul pentru o Tranziție Justă.

Până la data de 5 iulie 2021, prin intermediul chestionarului postat pe site-ul Consiliului Județean Gorj au fost colectate un număr de 276 de idei de proiecte a căror valoare totală este de aproximativ 1,14

miliarde euro și care abordează majoritatea tipurilor de acțiuni finanțabile din Fondul pentru o Tranziție Justă și estimează crearea a circa 8.300 de locuri de muncă.

Potrivit prevederilor art. 8 din Regulamentul (UE) 2021/1056 al Parlamentului European și al Consiliului, Fondul pentru o Tranziție Justă acordă sprijin **exclusiv pentru următoarele acțiuni**:

- investiții productive în IMM-uri, inclusiv în microîntreprinderi și întreprinderi nou-înființate, care conduc la diversificare, modernizare și reconversie economică;
- investiții în crearea de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri și servicii de consultanță, care duc la crearea de locuri de muncă;
- investiții în activități de cercetare și inovare, inclusiv în cele conduse de universități și organizații de cercetare publice, și de promovare a transferului de tehnologii avansate;
- investiții în dezvoltarea de tehnologii, precum și în sisteme și infrastructuri pentru o energie curată la prețuri accesibile, inclusiv tehnologii de stocare a energiei, și în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- investiții în energia din surse regenerabile în conformitate cu Directiva (UE) 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului (17), inclusiv criteriile de durabilitate stabilite în aceasta, și în eficiența energetică, inclusiv în scopul reducerii sărăciei energetice;
- investiții în mobilitatea locală inteligentă și durabilă, inclusiv în decarbonizarea sectorului local al transporturilor și a infrastructurii sale;
- reabilitarea și modernizarea rețelelor de termoficare în vederea îmbunătățirii eficienței energetice a sistemelor de termoficare și a investițiilor în producția de energie termică, cu condiția ca respectivele instalații de producere a energiei termice să fie furnizate exclusiv din surse regenerabile de energie;
- investiții în digitalizare, inovarea digitală și conectivitatea digitală;
- investiții în regenerarea și decontaminarea siturilor dezafectate, în restaurarea terenurilor și inclusiv, unde este necesar, în proiecte de infrastructură verde și în proiecte de reconversie, ținându-se cont de principiul „poluatorul plătește”;
- investiții în consolidarea economiei circulare, inclusiv prin prevenirea generării de deșuri și reducerea acestora, utilizarea eficientă a resurselor, reutilizare, reparare și reciclare;
- actualizarea competențelor și recalificarea lucrătorilor și a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă;
- asistență pentru căutarea unui loc de muncă acordată persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă;
- incluziunea activă a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă;
- asistență tehnică.

Ca și concluzie, Planul Teritorial pentru o Tranziție Justă aferent Județului Gorj a fost elaborat având la bază ideile de proiecte colectate prin intermediul chestionarului on-line, propunerile formulate în Grupul de lucru, cât și nevoile de dezvoltare ale județului Gorj identificate în Strategia de dezvoltare a județului Gorj 2021-2027, pentru a face față provocărilor socio-economice generate de întreg procesul de tranziție către o economie neutră din punct de vedere climatic.

Prima etapă a procesului de elaborare a Planului Teritorial pentru o Tranziție Justă aferent Județului Gorj s-a încheiat în data de 5 iulie 2021, când documentul elaborat la nivelul Grupului de lucru, și agreat de MIPE a fost transmis către ministerul de resort. Ulterior, în data de 26 iulie 2021, după efectuarea completărilor și modificărilor asupra documentului la nivelul MIPE, PTTJ aferent Județului Gorj, împreună cu celelalte planuri teritoriale aferente județelor Hunedoara, Galați, Mureș, Prahova și Dolj, au fost înaintate Comisiei Europene.

Conform informațiilor postate pe site-ul Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene (<https://mfe.gov.ro/mecanismul-pentru-o-tranzitie-justa/#pttj>), draft-urile celor 6 Planuri Teritoriale pentru o Tranziție Justă, asumate la nivelul grupurilor de lucru județene vor face obiectul negocierilor informale cu serviciile de specialitate ale Comisiei Europene.

În funcție de forma finală a Planurilor Teritoriale pentru o Tranziție Justă, Programul Operațional Tranziție Justă 2021-2027 va fi modificat, pentru a răspunde acțiunilor identificate în cele 6 planuri,

fiind selectate exclusiv acele acțiuni eligibile în conformitate cu prevederile regulamentului specific Fondului pentru o Tranziție Justă. Sprijinul acordat prin intermediul Programului Operațional Tranziție Justă va fi destinat mai multor categorii de potențiali beneficiari, atât din mediul public, dar mai ales din mediul privat care au în vedere accesarea de finanțări externe nerambursabile pentru o investiție localizată pe teritoriului selectat la nivelul fiecărui PTTJ.

Facem precizarea că, procesul de elaborare a PTTJ este unul de anvergură și nu se rezumă doar la definitivarea documentului în sine, ci implică o serie de activități suport, atât ale Consiliului Județean Gorj cât și ale membrilor Grupului de lucru, menite să asigure o implementare cât mai eficientă a obiectivelor stabilite în Plan. Astfel, Consiliul Județean Gorj și-a propus organizarea unor serii de întâlniri cu camerele de comerț active la nivel național și potențiali investitori, pentru promovarea județului Gorj ca și zonă cu potențial ridicat de diversificare și dezvoltare socio-economică. De asemenea, având în vedere că, în urma centralizării ideilor de proiecte colectate prin intermediul chestionarului on-line, a reieșit o tendință clară a mediului antreprenorial din județ către investițiile în energie verde, s-a dovedit necesară o cercetare mai aprofundată asupra acestui domeniu. Astfel, Greenpeace România, în calitate de membru al Grupului de Lucru a propus și elaborat, în colaborare cu Energy Policy Group, un studiu privind potențialul de dezvoltare, atât în sectorul de producție de energie verde cât și în cel al eficienței energetice, precum și implicațiile pe întregul lanț valoric al investițiilor în aceste domenii. Rezultatele și concluziile acestui studiu, intitulat „Tranziția sustenabilă a județului Gorj” vor fi făcute publice în data de 2 septembrie 2021, în cadrul unei conferințe de lansare, organizată la Consiliul Județean Gorj.